

Указания за изискванията по разкриването и функционирането на музейните сбирки към читалищата и други институции, във връзка с прилагането на ЗПКМ и Наредба № 6 за музейните сбирки

Съгласно чл.11, ал. 1 от Закона за паметниците на културата и музеите (ЗПКМ) „Юридически и физически лица могат да създават музейни сбирки и колекции от произведения на изкуството, предмети с научна и художествена стойност.” С измененията на ЗПКМ от 2004 г. и от 2005 г. се въвежда изискването в ал. 3 на същия член 11 „Движимите паметници на културата, собственост на юридически и физически лица, се декларират от собствениците и регистрират от най-близкия регионален музей или специализиран национален музей. При регистрацията, въз основа на оценка, извършена от експертно-оценителната комисия на музея, се определя стойността на всеки деклариран движим паметник на културата и на паметниците на културата, представляващи национално богатство. Редът за извършване на оценката се определя с наредба на министъра на културата.” В следващата алинея (ал.4) се казва, че „Собствениците на движими паметници на културата, регистрирани в музеите могат да кандидатстват за помощ в дейността си по реда, определен за държавните и общинските музеи.”

В ал.2 на член 11 от ЗПКМ се указва, че „Редът за създаване и закриване на музейни сбирки, устройството и дейността им се определят с наредба на министъра на културата. Сега действа Наредбата за музейните сбирки - Наредба № 6 от 1985 година. Изискванията на Наредба № 6 са следните:

- Музейните сбирки са местни културно-просветни центрове. Те се изграждат към народните читалища, училища, предприятия и организации с цел да събират и съхраняват движими паметници на културата, да пропагандират героичното минало и настояще на наши народ и историята и развитието на училището, предприятието и други.
- Музейните сбирки се субсидират от учреждението, предприятието, читалището, училището или организацията, към която са изградени.
- Музейните сбирки подпомагат държавните музеи, на чиято територия се намират и дейността им се ръководи и направлява от РИМ.
- По своя профил музейните сбирки са:
 - а) общоисторически – история на селището от появата му до наши дни;
 - б) мемориални – посветени на определена личност или събитие;

в) специализирани – археологически, етнографски, природонаучни художествени, църковни, за историята на предприятието, училищата и други.

- За откриване на музейни сбирки учрежденията, народните читалища, предприятията, училищата и организациите правят мотивирано предложение до Министерството на културата:

а) в предложението се посочва профилът на бъдещата сбирка, помещението, в което ще бъде подредена, кой осигурява средствата ѝ, отговорните институти за организирането ѝ, характерът на събраните материали, както и възможностите за попълването на фонда ѝ;

б) Министерството на културата и Дирекция „Музеи, галерии и изобразителни изкуства” дава поименно разрешение за откриването на сбирката и води на отчет всички сбирки;

- Музейните сбирки, в които не се събират материали, не се съхраняват добре или не се извършва активна културно-просветна дейност, се закриват от Дирекция „МГИИ”. Материалите на закритите сбирки се предават на съответния Регионален исторически музей (РИМ).
- Музейни сбирки с общоисторически, с археологически или с етнографски профили се създават само към читалища.
- В селищата, в които има държавен общоисторически музей, не се създават музейни сбирки с общоисторически профил.
- Музейните сбирки се ръководят от ръководствата на читалището, училището, учреждениято, предприятието и организацията, към които са изградени.
- Държавните музеи (РИМ) упражняват методическо ръководство на музейните сбирки.
- С протоколно решение на съответното читалище, училище, учреждение, предприятие, организация се определя отговорник на сбирката. Отговорниците на музейните сбирки носят материална отговорност за движимите паметници на културата, съхранявани в сбирките. В протоколното решение на определяне на отговорника се записва и материалната отговорност, която той носи за съхраняване на музейния фонд. Предаването на материалите при смяна на отговорниците на музейните сбирки става чрез протокол за предаване – приемане в присъствието на тричленна комисия, назначена от ръководството на читалището, училището, предприятието, учреждениято, организацията, в която се включва специалист от РИМ и счетоводител.
- Оригиналните материали в музейните сбирки се инвентаризират и водят на отчет от РИМ, на чиято територия се намират. С протокол за приемане и предаване тези материали се предават на отговорника

на музейната сбирка в присъствието на тричленна комисия, назначена от директора на музея.

- Отговорникът на музейната сбирка води инвентарна книга със следните данни: № по ред, наименование и кратко описание на предмета, датата на постъпването, адрес и подпис на предаващия материалите, подпис на получателя, забележка. В инвентарната книга се записват всички материали, с които разполага сбирката, както и новопостъпващите.
- РИМ извършва ежегодно проверка на фонда на музейната сбирка в присъствието на тричленна комисия, назначена със заповед на директора на музея. За резултатите от проверката се съставя протокол, преписи от който се съхраняват в архива на музея и сбирката.
- Съгласно чл. 26 от ЗПКМ, материали с по-значима стойност, притежание на музейните сбирки, се предават на държавните музеи. Срещу взетите материали, ако е необходимо, музеят изработва копие от паметника за своя сметка.
- Музейните сбирки извършват следната дейност:
 - а) създава музеен фонд чрез издирване, събиране, подаряване и размяна;
 - б) опазват, поддържат и стопанисват фонда в сбирката съгласно изискванията на ЗПКМ и НООДПК.
 - в) уреждат експозиции, организират изработването на тематико-експозиционни планове на сбирките;
 - г) организират и провеждат културно-просветна, идейно-възпитателна и пропагандна дейност;
 - д) съдействат за написването на историята на населеното място, училището, предприятието, към което са създадени;
 - е) водят летописни книги;
 - ж) полагат грижи за опазването на недвижимите паметници и природните забележителности в района. Водят активна борба срещу иманярството и всякакви други вредители на паметниците на културата;
 - з) участват с материали от своя фонд във временни тематични изложби, уреджани от държавните музеи и др. предприятия, организации.
- В края на всяка година отговорниците на сбирките представят пред ръководството на читалището, училището, предприятието, учредението, организацията, както и пред РИМ, на територията на която се намират, отчет за своята дейност през изтеклата година и план за работата през следващата година.
- Членовете на съветите на сбирките нямат право да създават части сбирки, да задържат отделни материали за себе си, да купуват или продават за своя или чужда сметка движими културни ценности, да

извършват археологически разкопки, консервация и реставрация на паметници на културата.

- Консервационните и други работи по движимите паметници на културата се извършват съобразно Наредбата за консервация и реставрация и НООДПК.
- Върховният държавен контрол по опазване движимите и недвижимите паметници на културата и методическото ръководство и контрол на музейните сбирки в страната се осъществява от Министерството на културата и Дирекция „Музеи, галерии и изобразителни изкуства”.
- РИМ ръководят и оказват помощ на музейните сбирки в цялостната им дейност:
 - а) одобряват годишните планове за работа и отчетите за дейността на музейните сбирки;
 - б) рецензират и одобряват тематико-експозиционните им планове и участват в комисиите за приемане на експозицията;
 - в) възлагат задачи на музейните сбирки и оказва помощ за проучване на историята, природата на края; по събиране на материали за обогатяване на сбирката или за попълване фондовете на музея;
 - г) оказват методическа помощ на музейните сбирки чрез своите специалисти за: организиране на събирателска работа; уреждане на изложби и реализиране на тематико-експозиционния план; даване на указания и подпомагане организирането на културно-просветната и популяризаторска работа на сбирките (изготвяне на екскурзоводна беседа; маршрути до близки паметници; материали за местния печат, РТВ и др.);
 - д) оказват методическа помощ на музейните сбирки като предоставят своята библиотека, фототека, картотека, архиви и др. за ползване от членовете на съветите на сбирките; приемат сътрудници на сбирките в музея за производствена квалификация; организират производствени съвещания, курсове, практикуми и др. за обмяна на опит и повишаване на квалификацията на сътрудниците на музейните сбирки, изпращат методически материали на отговорниците на сбирките.

Приложение

НАРЕДБА №6

ОТ 9 ЮЛИ 1985 Г.

ЗА УСТРОЙСТВОТО И ДЕЙНОСТТА НА МУЗЕЙНИТЕ СБИРКИ В СТРАНАТА

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Музейните сбирки са местни културно-просветни центрове. Те се изграждат към народните читалища, училища, предприятия и организации с цел да събират и съхраняват движими паметници на културата, да пропагандират героичното минало и настояще на наши народ и историята и развитието на училището, предприятието и други. Съдействат на партийните, профсъюзните и комсомолските организации за формиране на комунистически мироглед.

Чл.2. Музейните сбирки се създават и закриват по предложение на окръжните съвети за култура, окръжните дирекции „Културно-историческо наследство” с разрешение на Комитета за култура.

Чл.3. Музейните сбирки се субсидират от учреждението, предприятието, читалището, училището или организацията, към която са изградени.

Чл.4. Музейните сбирки подпомагат държавните музеи, на чиято територия се намират. Тяхната дейност се ръководи и направлява от окръжните дирекции „Културно-историческо наследство” и окръжните исторически музеи.

Чл.5. По своя профил музейните сбирки са:

- а) общоисторически – история на селището от появата му до наши дни;
- б) мемориални – осветени на определена личност или събитие;
- в) специализирани – археологически, етнографски, природонаучни художествени, църковни, за историята на предприятието, училищата, аграрно-промишлените комплекси и други.

РАЗДЕЛ II СЪЗДАВАНЕ И ЗАКРИВАНЕ НА МУЗЕЙНИТЕ СБИРКИ

Чл.6. За откриване на музейни сбирки учрежденията, народните читалища, предприятията, училищата и организациите правят мотивирано предложение до Окръжния съвет за култура. Последният проучва предложението и взема решение, което – придружено с мнението на окръжния исторически музей, изпраща в Комитета за култура – Държавно обединение „Културно-историческо наследство”.

а) в предложението на окръжния съвет се посочва профилът на бъдещата сбирка, помещението, в което ще бъде подредена, кой осигурява средствата ѝ, отговорните институти за организирането ѝ, характерът на събраните материали, както и възможностите за попълването на фонда ѝ;

б) Дирекция „Музеи” при ДО „Културно-историческо наследство” – Комитет за култура, дава поименно разрешение за откриването на сбирката и води на отчет всички сбирки;

в) създаването на мемориална сбирка става само след съгласуване от Комитета с ЦК на БКП.

Чл.7. Музейните сбирки, в които не се събират материали, не се съхраняват добре или не се извършва активна културно-просветна дейност, се закриват от Дирекция „Музеи” при Държавно обединение „Културно-историческо наследство”, съгласувано с окръжния съвет за култура. Материалите на закритите сбирки се предават на съответния окръжен исторически музей.

РАЗДЕЛ III ОРГАНИЗАЦИЯ И ДЕЙНОСТ НА МУЗЕЙНИТЕ СБИРКИ

Чл.8. Музейни сбирки с общоисторически, с археологически или с етнографски профили се създават само към народните читалища.

Чл.9. В селищата, в които има държавен общоисторически музей, не се създават музейни сбирки с **общоисторически профил**.

Чл.10. Музейните сбирки се ръководят от местните съвети за култура и от ръководствата на читалището, училището, учреждението, предприятието и организацията, към които са изградени.

Чл.11. Държавните музеи упражняват идейно-методическо ръководство на музейните сбирки.

Чл.12. С протоколно решение на съответното читалище, училище, учреждение, предприятие, организация, съгласувано с местния съвет за култура и Окръжна дирекция „Културно-историческо наследство” се определя отговорник на сбирката.

Чл.13. Към музейните сбирки се създава доброволен актив, от който се избира съвет на сбирката от лица с проявени интереси и желаниа за работа в областта на музейното дело – общественици, учители, културни дейци, партийни, профсъюзни, читалищни дейци, работници, служачи, младежи, учащи се, художници, краеведи, природоведи, специалисти от държавните музеи и др.

Чл.14. В съветите на сбирките към промишлените предприятия се включват инженерно-технически специалисти, новатори, рационализатори, наставници.

Чл.15. В съветите на сбирките към училищата се включват и ученици – членове на кръжоци по история, рисуване, география, ботаника, зоология и литература към съответното училище.

Чл.16. Съветът се оглавява от отговорник на сбирката, който се утвърждава с протоколно решение на ръководството на читалището, учреждението, предприятието, училището и др., и се назначава със заповед на съответния ръководител.

Чл.17. Отговорниците на музейните сбирки носят материална отговорност за движимите паметници на културата, съхранявани в сбирките. В протоколното решение на определяне на отговорника се записва и материалната отговорност, която той носи за съхраняване на музейния фонд.

Чл.18. Предаването на материалите при смяна на отговорниците на музейните сбирки става чрез протокол за предаване – приемане в присъствието на тричленна комисия, назначена от ръководството на читалището, училището, предприятието, учреждението, организацията, в която се включва специалист от окръжния музей и счетоводител.

Чл.19. **Оригиналните материали** в музейните сбирки се инвентаризират и водят на отчет от окръжните исторически музеи.

Чл.20. С протокол за приемане и предаване тези материали се предават на отговорника на музейната сбирка в присъствието на тричленна комисия, назначена от директора на музея.

Чл.21. Отговорникът на музейната сбирка води инвентарна книга със следните данни: № по ред, наименование и кратко описание на предмета, датата на постъпването, адрес и подпис на предаващия материалите, подпис на получателя, забележка. В

инвентарната книга се записват всички материали, с които разполага сбирката, както и новопостъпващите.

Чл.22. Окръжният исторически музей извършва ежегодно проверка на фонда на музейната сбирка в присъствието на тричленна комисия, назначена със заповед на директора на музея. За резултатите от проверката се съставя протокол, преписи от който се съхраняват в архива на музея и сбирката.

Чл.23. Съгласно т.26 от Закона за паметниците на културата и музеите, материали с по-значима стойност, притежание на музейните сбирки, се предават на държавните музеи. Срещу взетите материали, ако е необходимо, музеят изработва копие от паметника за своя сметка.

Чл.24. Музейните сбирки извършват следната дейност:

- а) създава музеен фонд чрез издирване, събиране, подаряване и размяна;
- б) опазват, поддържат и стопанисват фонда в сбирката съгласно изискванията на Инструкцията за държавната отчетност и охрана на движимите паметници на културата.
- в) уреждат експозиции, организират изработването на тематико-експозиционни планове на сбирките;
- г) организират и провеждат културно-просветна, идейно-възпитателна и пропагандна дейност;
- д) съдействат за написването на историята на населеното място, училището, предприятието, към което са създадени;
- е) водят летописни книги;
- ж) полагат грижи за опазването на недвижимите паметници и природните забележителности в района. Водят активна борба срещу иманярството и всякакви други вредители на паметниците на културата;
- з) участват с материали от своя фонд във временни тематични изложби, уреджани от държавните музеи и др. предприятия, организации.

Чл.25. В края на всяка година отговорниците на сбирките представят пред ръководството на читалището, училището, предприятието, учреждението, организацията, както и пред окръжния исторически музей отчет за своята дейност през изтеклата година и план за работата през следващата година.

Чл.26. Членовете на съветите на музейните сбирки и отговорниците на сбирките работят на обществени начала.

Чл.27. Членовете на съветите на сбирките нямат право да създават части сбирки, да задържат отделни материали за себе си, да купуват или продават за своя или чужда сметка движими културни ценности, да извършват археологически разкопки, консервация и реставрация на паметници на културата.

Чл.28. Консервационните и други работи по движимите паметници на културата се извършват съобразно научните изисквания на консервационната теория и практика само от специалисти под ръководството на консервационните ателиета в музеите.

РАЗДЕЛ IV МЕТОДИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО НА МУЗЕЙНИТЕ СБИРКИ

Чл.29. Върховният държавен контрол по опазване движимите и недвижимите паметници на културата и идейно-методическото ръководство и контрол на музейните сбирки в страната се осъществява от Комитета за култура – Държавно обединение „Културно-историческо наследство”.

Чл.30. Окръжните музеи ръководят и оказват помощ на музейните сбирки в цялостната им дейност:

а) одобряват годишните планове за работа и отчетите за дейността на музейните сбирки;

б) рецензират и одобряват тематико-експозиционните им планове и участват в комисиите за приемане на експозицията;

в) възлагат задачи на музейните сбирки и оказва помощ за проучване на историята, природата и социалистическото строителство на края; по събиране на материали за обогатяване на сбирката или за попълване фондовете на музея;

г) оказват методическа помощ на музейните сбирки чрез своите специалисти за: организиране на събирателска работа; уреждане на изложби и реализиране на тематико-експозиционния план; даване на указания и подпомагане организирането на културно-просветната и популяризаторска работа на сбирките (изготвяне на екскурзоводна беседа; маршрути до близки паметници; материали за местния печат, РТВ и др.);

д) оказват методическа помощ на музейните сбирки като предоставят своята библиотека, фототека, картотека, архиви и др. за ползване от членовете на съветите на сбирките; приемат сътрудници на сбирките в музея за производствена квалификация; организират производствени съвещания, курсове, практикуми и др. за обмяна на опит и повишаване на квалификацията на сътрудниците на музейните сбирки, изпращат методически материали на отговорниците на сбирките.

Чл.31. Дейността на музеите като методически ръководители на музейните сбирки се контролира от окръжните съвети за култура.

Чл.32. Съветът за култура и окръжните дирекции „Културно-историческо наследство” съгласувано с ръководствата на общественно-политическите организации и ведомства решават всички въпроси, които се отнасят до взаимоотношенията между държавните музеи и музейните сбирки.

Чл.33. На основание на настоящата наредба ЦСПС, МНП и др. могат да издават указания за дейността на музейните сбирки: сбирки съответно към училища, предприятия и пр., съгласувано с Комитета за култура – дирекция „Музеи” при Държавно обединение „Културно историческо наследство”.

Чл.34. Създаването и закриването на музейните сбирки към военните поделения и органите на МВР и гранични войски си уреждат със специални правилници, издавани съответните централни ведомства.

Настоящата наредба е изработена съгласно чл.11 от Закона за паметниците на културата и музеите – ДВ, бр.29 от 11.IV.1969 г. и отменя Наредбата на Комитета за изкуство и култура за устройството и дейността на музейните сбирки в страната от 1970 година.